

Korrupsjon og korruksjonsbekjempelse

Inge Amundsen
Seniorforsker, Chr. Michelsens Institutt

Bergen kommune, Byrådsavdeling for byutvikling, klima og miljø

Solstrand hotell
20. november 2013, 13:30

Korrupsjon og korruptionsbekjempelse

- **Bakgrunn:** CMI CHR NIELSEN OG INSTITUTE
 - **Hva er korруpsjon?**
 - Definisjoner
 - Hvem-hva-hvor
 - Aktører, perspektiver, nivåer
 - **Korruptsjonsbekjempelse**
 - Forebygging
 - Institusjonal kontroll
 - Pålæring og straff
 - **Utfordringer og dilemmaer**

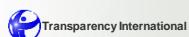

Korrupsjon: definisjoner

- Abuse (capture) of public power for private benefit

- Misuse of entrusted power for private gain

- Gi/tilby eller kreve/motta/akseptere en utilbørlig fordel i anledning stilling, verv eller oppdrag

- *Misbruk av offentlig stilling til egen fordel*

Korrupsjon: hvem, hva, hvordan

Hvem?

- Seg selv
- Familie, venner
- Eget parti, forening
- Egen business

Hvordan?

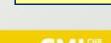
- Bestikkelsjer (*bribery*)
- Underslag (*embezzlement*)
- Økonomisk kriminalitet (*fraud*)
- Utpressing (*extortion*)
- Favorisering (*favouritism, patronage, nepotism*)

Hva?

- Penger
- Verdier
- Fordeler
- Løfter, trusler

PENGER
STATUS
MAKT

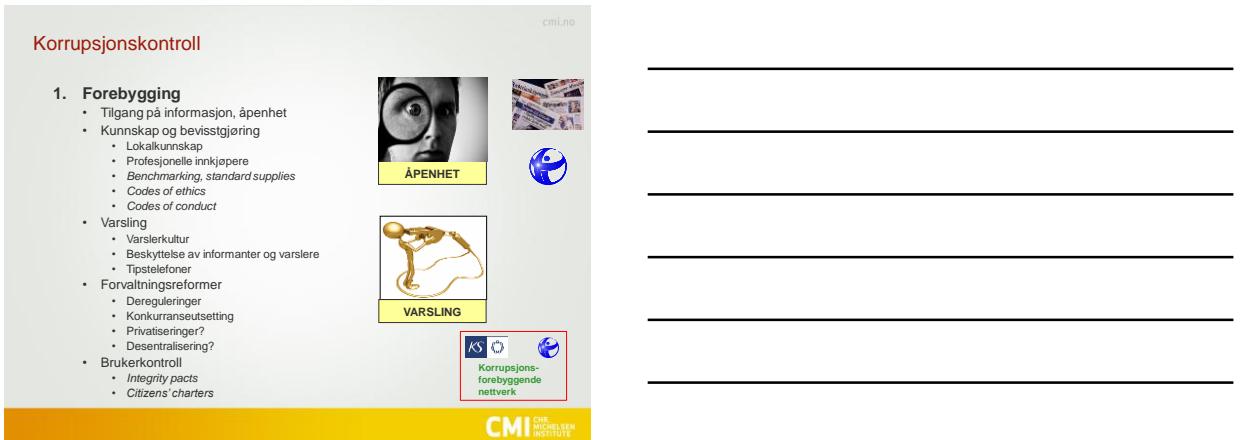
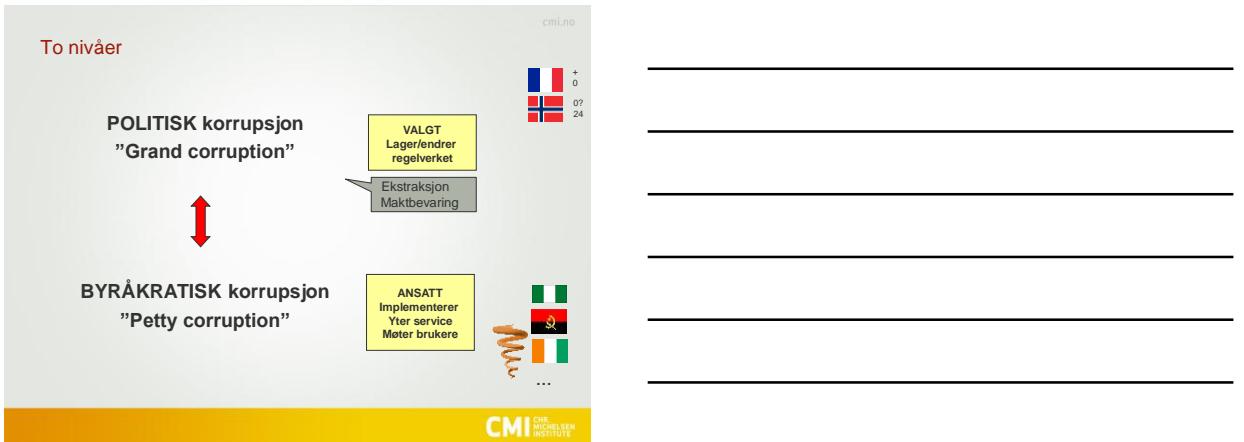
To aktører

STATEN IKKE-STATLIGE aktører

- Makthavere
- Politikere
- Statlige tjenestemenn
- Funksjonærer, byråkrater
 - Valgte
 - Utnevnte
 - Ansatte
 - "Betrodd stilling"
- Private individer
- Private firmaer
- NGO'er, sivilsamfunn

CMI COUNCIL OF MILITARY INSTITUTES

To perspektiver		
Etterspørsels-orientert		Tilbuds-orientert
Offentlig/statlig side <i>Korrumpert</i> <i>Passiv korрупsjon</i>		Privat side <i>Korrumperer</i> <i>Aktiv korрупsjon</i>
Ekstraktiv korрупsjon "Kleptokrati"		Firmaer bestikker "Captured state" "Bananrepublikk"

Korrupsjonskontroll

2. Institusjonell kontroll

- Parlamentarier og domstoler
 - Etablere lover og juridisk rammeverk
 - Integrere internasjonal lov og prinsipper
 - Etablere institusjoner
 - Vurdere lovene, domme etter lov
 - Spesial-institusjoner
 - Ombudsman
 - Anti-Corruption Agencies
 - Riksrevisjon og internrevisjon
 - Inspeksjoner
 - Økokrim
 - Etterforskning og påtale
 - Forvaltningsformer
 - Deregelureringer
 - Privatsengeter
 - Konkurranse
 - Desentralisering
 - Klageinstanser
 - Interne
 - Eksterne

CMI CHR.
MICHELSEN
INSTITUTE

Korrupsjonskontroll

3. Påtale og straff

- Finanskontroll
 - Kontroll av finanstransaksjoner
 - Kontroll av eiendom og interesser
 - Kontroll av hivtakning og kapitalflukt
 - Svartelisting
 - Deberament
 - Internasjonal lov
 - Konvensjoner
 - Organisasjoner, samarbeid
 - Straffeloven, 26. kapittel, § 270-280 om bedrageri, utroskap og korruption
 - Formules forbytelser: intil tre år
 - Simpel korruption
 - Tyveri, underslag
 - Bedrageri, utroskap
 - Påvirkningshandel
 - Grov korruption: intil ti år
 - Mottar/aksepterer; passiv korruption
 - Gi/tillbyr; aktiv korruption (bestikk)

CMI CHR.
MICHELSSEN
INSTITUTE

Utfordringer

Korrupsjon eller gave?

- Vanlig høflighet eller simpel korruption?

Korrupsjon koster DYRT

- Dyr for samfunnet
 - "Svinn" i offentlige budsjetter
 - Dyrere og dårligere service, tjenester
 - Dyr kontroll
 - Kompetanse: inspeksjoner, etterforskning, regnskap/finans
 - Internasjonal økonomisk criminalitet
 - Hvitvasking, skatteparadiser
 - Unodig mistenkensomhet
 - Kontroll versus tillit?
 - Kan bli omfattende?

Mottiltak mot sin hensikt?

- Desentralisering
 - Privatisering og deregulering

Hjem skal vokte vaktbikkjene?

CMI CHR.
MICHELSSEN
INSTITUTE

Statoil-Horton-saken

-Økning i regjering ved vistnokrav av finansier for utvikling plattformen som ble utdelt av Statoil i 2004.

Sak om gjeld fra avtale mellom Statoil og det norske selskapet Nortor over utvikling av Nortor-konkurransespesialiteten Statoil i Norden. Det er konklusjonen til Statoil at Nortor ikke har oppført en viss forpliktelse i kontrakten om å betale en belønning til Statoil etter at Statoil har overlevert teknisk informasjon om prosjekten. Statoil har også fått tilbake pengene fra Nortor.

Agder Energi-saken

-Økt regjeringsskatt mens 2008.

Tidligere oljevirksomheten i Agder Energi (A) mottok betalinger på til sammen 113 850 kroner for arbeid utført av en teknisk tjenesteselskap (B) som A hadde engasjert for finansiering av prosjekter til Agder Energi. A ble også tilknyttet en tredje selskap (C). Tidligere teknisk tjenesteselskapet B har ikke fått betalt for arbeid utført i prosjekter til A.

Vannverk-saken

-Økning i regjeringsskatt fra 2001.

Fylkesregjeringen anfordret i tillegg til åpningen ble en økning i regjeringsskatt i samme konsesjonsperioder som ble tilskilt. Det ble ikke tilknyttet teknisk tjenesteselskapet B nogen muligheter til å få tilbake betalinger fra teknisk tjenesteselskapet C. Tidligere teknisk tjenesteselskapet B har ikke fått betalt for arbeid utført i prosjekter til Vannverket.

Oppninen-saken

-Økt regjeringsskatt fra 2008.

Følgende salgspris? (A) for Oppninen AS avd. Hattar, en gassanlegg i ekstratrafikken, ble ved tilbuddsmeddelen i 2008 fastslått til 10 millioner kroner og godkjent av regjeringen. Etter at teknisk tjenesteselskapet B (B) fikk vite om dette, så var det tilknyttet teknisk tjenesteselskapet B en tilbuddsmeddeling om at salgsprisen skulle økes til 11 millioner kroner. Etter at teknisk tjenesteselskapet B ikke ønsket å kjøpe anlegget fra Oppninen AS.

Undervisningsbygg-saken

-Økt regjeringsskatt fra 2008.

På bakgrunn av at tidligere teknisk tjenesteselskapet (A) i Undervisningsbygg i Oslo kommune utstod til konkursen til 2008 med et tilsvarende 19 millioner kroner, ble det utledt hovedsaklig grunnlag til Økonomi- og utviklingsdepartementet (B) og teknisk tjenesteselskapet B (C) om at teknisk tjenesteselskapet B ikke ønsket å kjøpe anlegget fra Økonomi- og Utviklingsdepartementet (B), men ville tilknytte teknisk tjenesteselskapet B teknisk tjenesteselskapet C (D) for teknisk tjenesteselskapet C å få teknisk tjenesteselskapet C til å kjøpe teknisk tjenesteselskapet B. Etter at teknisk tjenesteselskapet B ikke ønsket å kjøpe teknisk tjenesteselskapet C, ble teknisk tjenesteselskapet C tilknyttet teknisk tjenesteselskapet D (E).

Ligningsfunksjonær-saken

-Økt regjeringsskatt fra 2008.

En ligningsfunksjonær (B) ved Aksla og Røros Ligningsaktiebolag (A) betalte til teknisk tjenesteselskapet B til sammen 17 000 kroner fra en måned (B) for at han skulle tilpasse B til utrettning til B under en personlig ligning samt utarbeide en rapport til teknisk tjenesteselskapet B (C).

